

Bruxelles, 21.11.2018
COM(2018) 770 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN,
CONSILIU, BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN, COMITETUL REGIUNILOR
ȘI BANCA DE INVESTIȚII EUROPEANĂ**

**Analiza anuală a creșterii 2019
Pentru o Europă mai puternică într-un context de incertitudine la nivel mondial**

INTRODUCERE

În 2019, se preconizează că economia Europei va continua să se extindă, să stabilească un record în ceea ce privește numărul de persoane care vor găsi un loc de muncă și să permită eliminarea sărăciei și a excluziunii sociale pentru milioane de oameni. Reformele structurale, investițiile și politicile fiscal-bugetare responsabile puse în aplicare de statele membre, la care se adaugă acțiunile decisive întreprinse la nivel european, precum Planul de investiții pentru Europa, au contribuit la reinstaurarea stabilității și la sporirea prosperității de care beneficiază astăzi economia europeană. Ocuparea forței de muncă a crescut, atingând un nivel record de 239 de milioane de persoane care au un loc de muncă, iar șomajul a revenit la nivelul din perioada anterioară crizei, ceea ce a făcut posibilă eliminarea, în ultimii ani, a sărăciei și a excluziunii sociale pentru mai mult de 10 milioane de persoane¹.

Economia Europei intră acum în al șaselea an de creștere neîntreruptă. Decalajele dintre ratele de creștere ale statelor din zona euro înregistrează cel mai redus nivel din istoria uniunii economice și monetare. Convergența reală a fost restabilită, ratele de creștere mai mari înregistrându-se în statele membre cu un PIB pe cap de locuitor mai scăzut. Creșterea solidă și ratele scăzute ale dobânzilor au favorizat o scădere continuă a deficitelor publice naționale, care, în majoritatea cazurilor, au revenit la nivelurile din perioada anterioară crizei. Decalajul în materie de investiții cauzat de criză este, în prezent, pe punctul de a fi eliminat. După de s-a confruntat cu greutăți timp de mai mulți ani, Grecia și-a dus la bun sfârșit programul de asistență financiară, păstrându-și astfel locul central ocupat în zona euro și în Uniunea Europeană.

Cu toate acestea, creșterea economică nu aduce în egală măsură beneficii tuturor cetățenilor și statelor membre, aceasta fiind în continuare vulnerabilă la instabilitatea mondială și la provocările pe termen mediu și lung. Deși Europa dispune de bazele necesare unei creșteri economice susținute, previziunile indică o moderare a creșterii economice, aceasta fiind expusă unor riscuri semnificative de evoluție negativă. Condițiile de finanțare sunt în continuare favorabile, dar se așteaptă o ușoară înăsprire a acestora, pe măsură ce creșterea continuă, inflația se accelerează și politica monetară se normalizează treptat. Preocupările legate de sustenabilitatea finanțelor publice în țările cu un nivel ridicat de îndatorare ar putea conduce la creșterea costurilor de finanțare în întreaga economie, inclusiv în sectorul bancar. În unele state membre, șomajul înregistrează încă rate ridicate, iar veniturile gospodăriilor rămân sub nivelurile din perioada anterioară crizei, în timp ce alte state membre sunt afectate de subocupare sau de lipsa de personal calificat. Creșterea productivității este modestă, iar difuzarea tehnologiilor digitale este lentă. Provocările pe termen lung, cum ar fi îmbătrânirea populației, digitalizarea și efectele acesteia asupra muncii, schimbările climatice și exploatarea nesustenabilă a resurselor naturale, reprezintă în continuare chestiuni presante. Printre factorii de risc suplimentari se numără înăsprirea mai rapidă a politicii monetare în SUA și ramificațiile sale potențiale asupra stabilității financiare

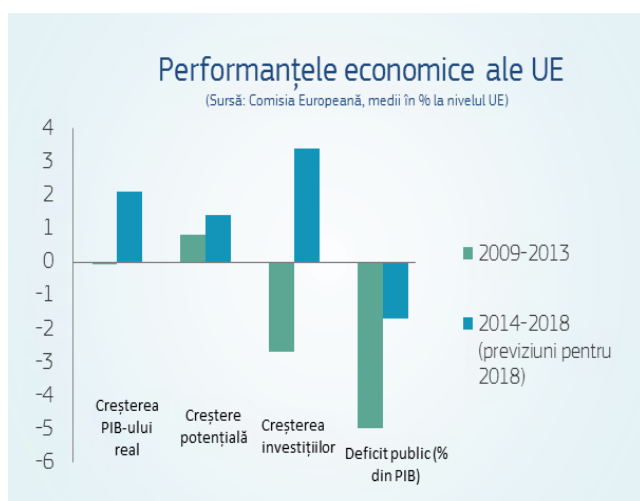
¹ Proiectul de raport comun privind ocuparea forței de muncă ce însoțește Analiza anuală a creșterii 2019 oferă o imagine completă a evoluțiilor recente din domeniul social și al ocupării forței de muncă din UE.

pe piețele emergente, tensiunile geopolitice continue care afectează comerțul mondial, precum și incertitudinile persistente legate de viitoarele relații ale Uniunii cu Regatul Unit.

Provocările emergente și contextul de incertitudine la nivel mondial ne reamintesc faptul că dinamica economică actuală oferă o oportunitate care nu trebuie să fie ratată. Eforturile de reformă reînnoite, investițiile bine orientate și reducerea nivelurilor datoriei, în conformitate cu regulile politicii fiscal-bugetare europene comune, sunt esențiale pentru ca Uniunea și statele sale membre să devină mai puternice, mai favorabile incluziunii și mai reziliente. Politicile economice și fiscal-bugetare trebuie să mențină stabilitatea macroeconomică, să rezolve problema nivelurilor ridicate de îndatorare și să constituie rezerve împotriva șocurilor externe sau interne pentru a atenua impactul asupra ocupării forței de muncă și impactul social. Investițiile și reformele structurale trebuie să se concentreze și mai mult pe stimularea creșterii potențiale.

O economie rezilientă și favorabilă incluziunii va permite Uniunii să își valorifice atuurile la nivel mondial și să promoveze beneficiile multilateralismului și ale integrării economice. Moneda euro este un factor de stabilitate și de protecție împotriva riscurilor din ce în ce mai mari la adresa perspectivelor economice mondiale. Cu toate acestea, arhitectura sa trebuie consolidată în continuare. De asemenea, o piață unică pe deplin integrată și funcțională va contribui la protejarea Europei împotriva viitoarelor șocuri și crize, în timp ce o veritabilă uniune a piețelor de capital va debloca finanțări suplimentare în sprijinul creșterii economice europene. Dotarea rapidă a Uniunii cu un buget pe termen lung care să reflecte evoluțiile rapide ale inovării, mediului economic și geopoliticii este, de asemenea, esențială pentru susținerea schimbărilor structurale și pentru a spori forța și coeziunea Europei în fața incertitudinilor emergente, atât pe plan intern, cât și extern. Pentru a consolida dimensiunea socială a Uniunii și pentru a promova o convergență în sens ascendent către îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă, este necesar ca principiile proclamate în Pilonul european al drepturilor sociale să fie transpuse în acțiuni, atât la nivel european, cât și la nivel național.

1. DUPĂ O PERIOADĂ DE PATRU ANI: REZULTATE CONCRETE ÎN MATERIE DE CREȘTERE, LOCURI DE MUNCĂ ȘI INVESTIȚII

În 2014, Europa de-abia ieșea din cea mai gravă criză cu care s-a confruntat de mai multe generații. Producția economică reală revenea treptat la nivelurile din perioada anterioară crizei, în timp ce o perioadă prelungită de investiții scăzute, împreună cu alți factori, influențau negativ productivitatea și competitivitatea. Deficitele publice ridicate și alte dezechilibre macroeconomice amenințau redresarea fragilă. Consecințele sociale ale crizei au

fost resimțite puternic în întreaga Uniune, înregistrându-se o rată a șomajului deosebit de

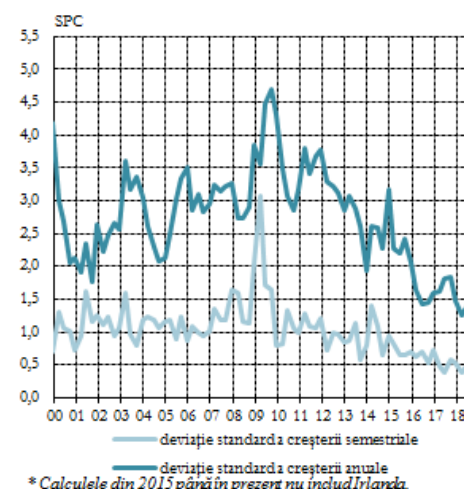
ridicată, în special în rândul tinerilor, o creștere a sărăciei și o accentuare a inegalităților sociale.

Astăzi, Europa a pus capăt, în mare parte, crizei economice și financiare. Economia Europei intră în prezent în al șaselea an de creștere neîntreruptă. Această creștere economică solidă a fost însoțită de o redresare a investițiilor, de o creștere a cererii consumatorilor, de îmbunătățirea finanțelor publice și de crearea constantă de locuri de muncă, deși într-un ritm diferit de la o țară la alta. Dispersia ratelor de creștere între țările din zona euro a scăzut la cel mai mic nivel de la începutul uniunii monetare (a se vedea graficul 1)².

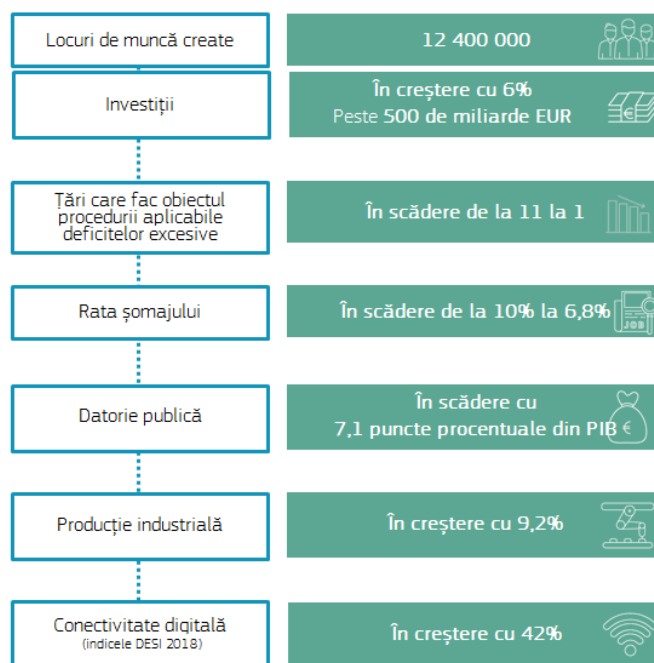
De asemenea, în ultimii ani s-au îmbunătățit rezultatele microeconomice. Decalajul în materie de productivitate față de Statele Unite s-a stabilizat, iar producția din sectorul industriei prelucrătoare al UE a crescut considerabil. Produsele fabricate și serviciile furnizate în Europa sunt în continuare atractive pe piața mondială, în pofida scăderii cererii de pe piețele emergente și a creșterii prețurilor petrolului. Din 2014 până în prezent, conectivitatea digitală între statele membre a crescut cu peste 40 %.

La preluarea mandatului, președintele Juncker a prezentat o agendă ambițioasă pentru „locuri de muncă, creștere, echitate și schimbări democratice”. Locurile de muncă, creșterea și investițiile au ocupat un loc de frunte printre cele 10 priorități prezentate. De atunci, principalii trei piloni ai politicii economice și sociale a UE sunt: stimularea coordonată a investițiilor, angajamentul reînnoit în favoarea reformelor structurale și aplicarea unor politici fiscal-bugetare responsabile. În conformitate cu orientările integrate³, aceste elemente au format un triunghi virtuos, care a contribuit la consolidarea redresării și la susținerea creșterii economice.

Grafic1 - Dispersia creșterii PIB-ului în zona euro (2000-2018). Sursă: Comisia Europeană

Din 2014...

Sursă: Comisia Europeană

*previziuni pentru datele pe 2018

² A se vedea, de asemenea, Raportul anual pe 2017 al Băncii Centrale Europene (aprilie 2018), care evidențiază, la rândul său, modul în care, în 2017, diferențele dintre ratele de creștere din zona euro, măsurate ca abateri standard ale valorii adăugate brute, au fost cele mai scăzute din 1998 (1998: 1,47σ față de 2017: 0,75σ).

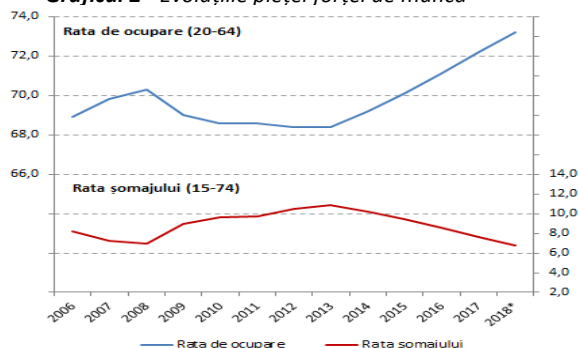
³ Astfel cum se prevede în Decizia (UE) 2018/1215 a Consiliului din 16 iulie 2018 privind orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre și în Recomandarea (UE) 2015/1184 a Consiliului din 14 iulie 2015 privind orientările generale pentru politicile economice ale statelor membre și ale Uniunii Europene.

Planul de investiții pentru Europa a contribuit în mod semnificativ la îndeplinirea promisiunilor făcute în 2014⁴. Planul a permis deja creșterea cu 0,6 % a PIB-ul UE și se preconizează că va contribui la o creștere suplimentară cu 0,7 % a PIB-ului UE până în 2020 . Acesta a facilitat canalizarea investițiilor publice și private către proiecte care asigură creșterea pe termen lung. Venind în completarea acțiunilor naționale de îmbunătățire a accesului la finanțare, Planul Juncker a stimulat și a diversificat disponibilitatea instrumentelor financiare pe durata redresării. Se estimează că operațiunile din cadrul planului au sprijinit deja crearea a peste 750 000 de locuri de muncă, această cifră urmând să crească până la 1,4 milioane până în 2020 .

Progresele înregistrate în direcția garantării unor politici fiscal-bugetare solide și a unor reforme structurale au fost esențiale pentru a reduce nivelurile datoriei și a stimula crearea de locuri de muncă mai numeroase și de mai bună calitate. În cadrul semestrului european, reformele structurale au sprijinit creșterea favorabilă incluziunii și ocuparea forței de muncă, facilitând totodată reducerea dezechilibrelor macroeconomice. Integrarea, începând cu 2018, a pilonului european al drepturilor sociale în semestrul european a contribuit și mai mult la acest proces. Disciplina fiscal-bugetară a garantat stabilitatea financiară în numeroase state membre. În prezent, finanțele publice dispun de o bază mai solidă, deși în țările cu un nivel ridicat de îndatorare trebuie continuată cu mai multă fermitate reconstituirea rezervelor bugetare. Calitatea cheltuielilor publice s-a îmbunătățit, inclusiv datorită redresării investițiilor. Stabilirea unor condiții mai bune pentru întreprinderi, inclusiv luarea unor măsuri de reducere a sarcinii administrative sau de eficientizare a sistemelor fiscale, au fost, de asemenea, esențiale pentru crearea mediului de reglementare adecvat și promovarea unui climat propice pentru întreprinzători și pentru crearea de locuri de muncă. Progresele înregistrate la nivelul statelor membre și al UE în domenii precum serviciile, infrastructura, banda largă, energia, transporturile, economia circulară, reformele pieței muncii, îngrijirile de sănătate, învățământul, cercetarea, formarea profesională și inovarea au creat noi oportunități pentru crearea de locuri de muncă și creșterea economică.

Toate aceste evoluții au promovat creșterea favorabilă incluziunii și au adus îmbunătățiri substanțiale pieței forței de muncă și condițiilor sociale. Rata de ocupare a persoanelor cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani a crescut la 73,2 % în al doilea trimestru al anului 2018, acesta fiind cel mai înalt nivel atins vreodată în UE (a se vedea graficul 2). Având în vedere

Graficul 2 - Evoluțiile pieței forței de muncă

Sursă: Eurostat, LFS
 *S2-2018 și, respectiv, S3-2018 pentru rata de ocupare și rata șomajului (ajustate sezonier)

tendința actuală, UE este pe cale să atingă obiectivul de 75 % în 2020, prevăzut de Strategia Europa 2020. În paralel, datorită acestor evoluții, rata șomajului a scăzut recent la 6,8 %, revenind la nivelul din perioada anterioară crizei. Șomajul de lungă durată și șomajul în rândul tinerilor sunt, de asemenea, în scădere, rămânând însă ridicate în mai multe state membre. Datorită îmbunătățirii condițiilor de pe piața forței de muncă, numărul persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de

⁴ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții – Planul de investiții pentru Europa: bilanț și etapele următoare, COM/2018/771 final.

excluziune socială, care a fost de 113 milioane de persoane în 2017, a scăzut pentru prima dată sub nivelurile din perioada anterioară crizei. Cu toate acestea, nivelul de sărăcie al persoanelor încadrate în muncă este ridicat și continuă să crească în mai multe state membre. Riscul de sărăcie sau de excluziune socială continuă să fie o problemă, în special pentru copiii, persoanele cu handicap și persoanele care provin din familii de migranți.

2. PRINCIPALELE PROVOCĂRI, ÎN VIITOR

În pofida progreselor înregistrate, apar din ce în ce mai multe riscuri și provocări externe, fiind necesar un răspuns european mai puternic și unit. De la creșterea prezenței Chinei în lanțul valoric global la perturbarea, de către SUA, a ordinii economice postbelice prin intensificarea protecționismului comercial, UE va trebui să facă față provocării reprezentate de un mediu mondial nesigur și în rapidă schimbare.

Un viitor prosper depinde de capacitatea Europei de a aborda vulnerabilitățile persistente, de a oferi răspunsuri la provocări pe termen mai lung și de a face față agravării riscurilor la nivel mondial. Globalizarea a sprijinit creșterea economică, dar nu a adus aceleași beneficii tuturor. Unele regiuni și sectoare au întâmpinat greutăți în încercarea de a valorifica la maximum integrarea pieței și inovarea tehnologică. Inegalitatea veniturilor se menține la niveluri ridicate, în pofida condițiilor economice favorabile.

În mai multe state membre, ritmul lent al reformelor, creșterea scăzută a productivității și nivelurile ridicate ale datoriei afectează potențialul de creștere al economiei. Îmbătrânirea populației, digitalizarea și schimbările climatice exercită o presiune tot mai mare asupra forței de muncă, a sistemelor de asistență socială și a industriei din UE, ceea ce ne obligă să inovăm și să întreprindem reforme pentru a menține un nivel de trai ridicat.

Caseta: principalele riscuri și provocări

- ✓ *Vulnerabilități persistente:* creșterea lentă a productivității; persistența inegalității veniturilor și scăderea lentă a sărăciei; disparitățile regionale și teritoriale; nivelul ridicat al datoriei publice și private și alte dezechilibre macroeconomice care au rămas nesoluționate, în special în zona euro.
- ✓ *Provocări pe termen scurt:* creșterea protecționismului și a tensiunilor geopolitice care afectează relațiile comerciale; instabilitatea de pe piețele emergente; necorelarea competențelor și apariția unui deficit al forței de muncă în anumite țări și sectoare; migrația; difuzarea lentă a noilor tehnologii digitale; retragerea treptată a măsurilor de stimulare acordate de băncile centrale; stagnarea ritmului reformelor/riscul de regres al reformelor și de agravare a dezechilibrelor fiscal-bugetare.
- ✓ *Provocările pe termen mediu/lung:* exploatarea potențialului de creștere al digitalizării; impactul transformărilor tehnologice asupra lucrătorilor și a anumitor sectoare; impactul schimbărilor demografice și rolul migrației; atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea; exploatarea durabilă a resurselor naturale.

Stabilitatea macrofinanciară și finanțele publice solide continuă să fie o condiție prealabilă a creșterii durabile. Punerea în aplicare a reformelor structurale și recrearea marjei de manevră fiscal-bugetare se consolidează reciproc în această privință: reformele care stimulează creșterea conduc la scăderea nivelurilor datoriei, în timp ce reducerea datoriei poate crea o marjă pentru investiții și creștere. Toate țările ar trebui să elimine blocajele din calea investițiilor, însă cu atât mai mult ar trebui încurajată realizarea de investiții în țările din zona euro care au excedente mari de cont curent, întrucât acest lucru va contribui la reechilibrare.

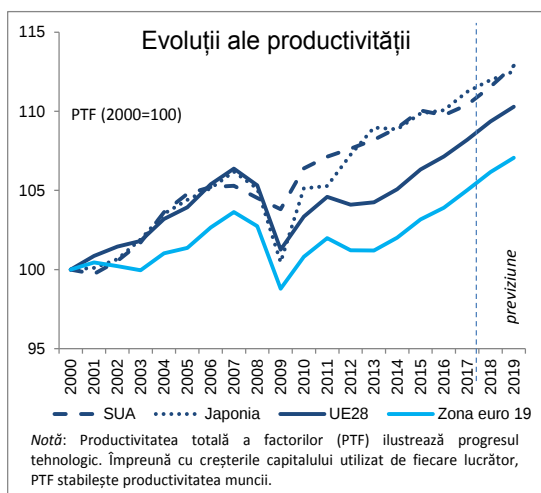
Pentru contracararea eventualelor șocuri viitoare va fi necesar să se realizeze progrese, îndelung așteptate, în ceea ce privește aprofundarea uniunii economice și monetare. Trebuie să se pună accentul pe finalizarea urgentă a uniunii bancare, inclusiv pe instituirea unui mecanism de protecție pentru Fondul unic de rezoluție, și pe crearea unei veritabile funcții centrale de stabilizare pentru a face față șocurilor asimetrice majore, menținând, în același timp, stimulente puternice pentru reformele structurale la nivel național. Comisia a elaborat mai multe propuneri concrete pentru a realiza acest lucru, cea mai mare parte a acestora aflându-se în prezent în așteptarea adoptării de către Parlament și Consiliu. Incertitudinile economice globale afectează încrederea mediului de afaceri, încrederea consumatorilor și perspectivele economice. Această situație crește costurile generate de întârzierea intervenției și oferă argumente suplimentare în favoarea consolidării rolului internațional al monedei euro. O economie puternică va permite UE să își valorifice atuurile la nivel mondial, promovând multilateralismul.

Creșterea protecționismului și a tensiunilor comerciale pe scena mondială au accentuat, de asemenea, importanța unei piețe unice performante⁵. Pentru a atenua aceste amenințări, este esențial să se realizeze rapid reformele privind piețele de capital, piața energiei și economia digitală, aflate în așteptare, să se întreprindă acțiuni credibile de asigurare a respectării legislației și să se continue reformele pieței de produse și servicii la nivel național. Adoptarea măsurilor propuse de UE⁶ pentru a consolida mobilitatea forței de muncă prin stabilirea unor norme clare și echitabile este esențială pentru a garanta că piața internă prezintă avantaje mai generalizate pentru cetățeni. Un acord privind elaborarea unor norme armonizate pentru o bază fiscală consolidată comună a societăților ar elimina obstacolele fiscale transfrontaliere și ar aduce beneficii întreprinderilor de pe piața unică.

⁵ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Piața unică într-o lume în schimbare. Un atu unic care necesită un angajament politic reînnoit, [COM(2018) 772 final]

⁶ Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unei Autorități Europene a Muncii [COM(2018) 0131 final]

Graficul 3 - Sursă: Comisia Europeană

În ultimele două decenii, productivitatea totală a factorilor în zona euro nu a ținut pasul cu cea a principalilor concurenți mondiali. (a se vedea graficul 3). Stimularea productivității este esențială pentru susținerea creșterii economice. În particular, aceasta poate permite UE să rămână competitivă, să sprijine majorările salariale, să creeze locuri de muncă de calitate și să promoveze o convergență în sens ascendent a nivelului de trai. O creștere sporită a productivității ar permite, de asemenea, UE să contribuie într-o mai măsură mai mare la lanțurile valorice globale.

Există diferențe considerabile în materie de productivitate între întreprinderile, regiunile și sectoarele din UE. În particular, creșterea productivității înregistrată în majoritatea sectoarelor serviciilor nu ține pasul cu industria prelucrătoare și cu concurența internațională. Acest lucru afectează în mod semnificativ competitivitatea UE, deoarece 9 din fiecare 10 noi locuri de muncă sunt create în sectoarele serviciilor. În majoritatea statelor membre, cele mai productive întreprinderi și-au sporit productivitatea, în timp ce întreprinderile cele mai puțin productive stagnează. Acest lucru conduce la concluzia că difuzarea tehnologiilor dinspre întreprinderile cele mai inovatoare către restul economiei a încetinit. Îmbunătățirea eficienței alocative ar contribui la transferul capitalului și al forței de muncă înspre întreprinderile mai productive, reducând dispersia și crescând productivitatea în ansamblu. Deoarece productivitatea este un motor al majorărilor salariale, acest lucru ar avea, de asemenea, un efect de creștere asupra salariilor.

Pentru a prospera, economiile - din ce în ce mai digitalizate și mai globalizate - necesită investiții sporite și mai inteligente în competențe și educație. Digitalizarea oferă importante avantaje, dar implică, de asemenea, probleme pentru lucrători și angajatori. Tranziția tehnologică aflată în desfășurare se concretizează printr-o restructurare rapidă, chiar și în industriile tradiționale, ceea ce necesită o forță de muncă mai bine calificată și o actualizare a competențelor. Chiar și în prezent, necorelarea competențelor este considerabilă, 40 % dintre angajatorii din UE semnalând că se confruntă cu dificultăți legate de recrutarea de personal cu competențe adecvate. În medie, în UE, ratele de ocupare a forței de muncă în rândul lucrătorilor cu un nivel scăzut de calificare sunt mai mici cu aproape 30 de puncte procentuale decât cele ale lucrătorilor cu un nivel înalt de calificare. Peste 60 milioane de adulți nu dispun de competențele de scris-citit, competențele numerice și competențele digitale necesare.

Disparitățile regionale și teritoriale semnificative sunt în continuare un important motiv de îngrijorare. UE este un „instrument de convergență” unic, care contribuie la asigurarea unei mai mari coeziuni în interiorul statelor membre și între acestea, într-o Uniune extinsă. Cu toate acestea, în multe țări din UE, unele regiuni au rămas în urmă. Deși regiunile cele mai sărace au devenit mai prospere din 2010, decalajul economic dintre acestea și regiunile mai bogate s-a accentuat. Schimbările tehnologice și tranziția energetică ar putea mări acest

decalaj dacă nu se iau măsuri adecvate pentru a impulsiona competitivitatea regională (de exemplu, prin crearea de stimulente pentru adoptarea noilor tehnologii și reconversia forței de muncă și prin abordarea problemei declinului demografic). În acest sens, un rol important revine investițiilor realizate prin politica de coeziune a UE, alături de reformele naționale care vizează stimularea creșterii potențiale, a incluziunii și a bunei guvernante. Propunerile Comisiei privind noul cadru financiar multianual promovează legături mai strânse între nevoile în materie de reforme structurale identificate în contextul semestrului european, pe de o parte, și investițiile europene în statele membre, pe de altă parte, cu scopul de a favoriza competitivitatea și coeziunea.

Chiar dacă inegalitatea veniturilor este mai scăzută în UE decât în alte economii dezvoltate, aceasta rămâne peste nivelurile din perioada anterioară crizei. Pilonul european al drepturilor sociale urmărește să asigure convergența către condiții de muncă și de viață mai bune. În acest sens, reformele sunt esențiale, inclusiv în ceea ce privește dezvoltarea unor sisteme de protecție socială favorabile incluziunii și creșterii economice, a unor sisteme fiscale și de prestații sociale mai echitabile și a unor instituții ale pieței muncii care să combine în mod eficace flexibilitatea și securitatea. Pe măsură ce apar noi forme de muncă, inclusiv munca prin intermediul platformelor și munca cont propriu, protecția socială, care urmărește în mod tradițional să asigure acoperirea lucrătorilor cu contracte pe durată nedeterminată cu normă întreagă, va trebui modernizată și adaptată. Într-o lume globalizată, capacitatea guvernelor de a impozita, prin mijloace proprii, veniturile cele mai ridicate și pe proprietarii cei mai înstăriți a devenit din ce în ce mai limitată. Garantarea unei impozitări mai echitabile, inclusiv a economiei digitale, în conformitate cu măsurile propuse la nivelul UE, este o condiție prealabilă pentru o creștere mai favorabilă incluziunii.

Îmbătrânirea populației Europei pune la încercare sistemele de pensii, de sănătate și de îngrijire pe termen lung. Se estimează că raportul dintre numărul persoanelor cu vârste de peste 65 de ani și cele cu vârste cuprinse între 15 și 64 de ani va crește de la 28,8 % în 2015 la 35,1 % în 2025 și la peste 50 % în 2050. Această situație are implicații importante pentru viitoarea creștere economică și pentru distribuirea resurselor: vor fi necesare măsuri suplimentare pentru a asigura atât sustenabilitatea fiscală, cât și o acoperire adecvată. Situația tinerilor este deosebit de îngrijorătoare, întrucât aceștia ar putea să se confrunte cu o dublă povară: aceea de a fi nevoiți să plătească contribuții mai mari în cursul vieții active, pe de o parte, și de a primi pensii mai mici după pensionare, pe de altă parte. O piață a muncii mai dinamică și mai favorabilă incluziunii și sisteme de protecție socială reformate ar putea atenua riscurile sociale și la adresa finanțelor publice legate de îmbătrânirea populației.

3. STABILIREA PRIORITĂȚILOR CORECTE PENTRU ASIGURAREA UNUI VIITOR PROSPER

Europa are nevoie de o viziune pe termen lung și trebuie să își mărească reziliența socioeconomică pentru a-și întări capacitatea de a rezista la șocuri și de a profita de noile oportunități. Creșterea constantă de care beneficiază Europa, în prezent, asigură contextul optim pentru finalizarea reformelor în curs și a celor urgente care sunt necesare pentru a face față provocărilor cu care ne confruntăm.

Alegerea opțiunilor adecvate în materie de politică este esențială pentru realizarea unei creșteri mai puternice și mai echitabile, a unor locuri de muncă mai bune și a unei capacități sporite de atenuare a impactului ciclurilor economice mondiale. Un set coerent de priorități este esențial pentru a orienta planurile naționale de reformă și pentru a completa eforturile depuse la nivelul UE. Pentru asigurarea unui viitor prosper este în continuare indispensabil: (1) să se realizeze investiții de înaltă calitate; (2) ca eforturile să se axeze pe reformele menite să consolideze creșterea productivității, incluziunea și calitatea instituțională; și (3) să se garanteze în continuare stabilitatea macrofinanciară și soliditatea finanțelor publice.

Realizarea de investiții de înaltă calitate

Investițiile constituie motorul creșterii economice și al creării de locuri de muncă. Este necesar ca statele membre să promoveze în continuare un mediu favorabil investițiilor care stimulează creșterea. Realizarea de investiții publice și private bine direcționate ar trebui să fie însoțită de un set bine conceput de reforme structurale. Acestea ar trebui să aibă drept obiectiv construcția de infrastructuri strategice sau modernizarea acestora, consolidarea capitalului uman pentru competitivitatea de mâine și îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață. De asemenea, investițiile ar trebui să contribuie la îndeplinirea obiectivului UE de a evolua către o economie circulară, cu emisii scăzute de dioxid de carbon, în sprijinul durabilității pe termen lung. Investițiile care sporesc durabilitatea mediului au, în realitate, potențialul de a stimula productivitatea în toate sectoarele economice, grație utilizării mai eficiente a resurselor și reducerii costurilor cu factorii de producție.

Se înregistrează decalaje importante în materie de investiții în cercetare și inovare⁷, inclusiv în infrastructura digitală și în imobilizările necorporale. Dezvoltarea tehnologiilor digitale modifică în profunzime dinamica inovării. Efectele de rețea și complexitatea procesului de inovare sunt în creștere. Beneficiile inovării se concentrează în câteva întreprinderi de vârf care au înregistrat rate ridicate de creștere a productivității. Pentru a se asigura o creștere sporită a productivității generată de inovare, este necesar ca inovarea să fie diseminată și adoptată pe o scară mai largă în întreaga UE. Investițiile ar trebui să sprijine crearea unor legături mai puternice între mediul științific și cel de afaceri, punând un accent mai puternic pe propagarea inovării și pe crearea de noi piețe, pe extinderea infrastructurii digitale (de exemplu, banda largă și digitalizarea întreprinderilor mici și mijlocii) și pe dezvoltarea setului adecvat de competențe.

Investițiile în educație, formare și competențe sunt esențiale pentru creșterea productivității și pentru menținerea ocupării forței de muncă în contextul schimbărilor rapide și al digitalizării. Statele membre ar trebui să înzestreze tinerii cu competențe care răspund nevoilor pieței forței de muncă, permițând și încurajând totodată învățarea pe tot parcursul vieții. Ele ar trebui să acorde o atenție deosebită adaptabilității forței de muncă, în special a lucrătorilor cu un nivel scăzut de calificare, pentru a asigura adoptarea optimă a

⁷ În prezent, procentul din PIB investit în cercetare și dezvoltare, în UE, este de 2,03 %, departe de obiectivul general de 3 % din PIB, UE situându-se cu mult în urma altor economii avansate, cum ar fi Statele Unite (2,79 %), Japonia (3,29 %) și Coreea de Sud (4,23 %).

progresului tehnologic. De asemenea, este necesar să se acorde o atenție deosebită combaterii inegalităților în ceea ce privește accesul la o educație și o formare de calitate, care persistă în majoritatea statelor membre.

Caseta: competențe și cunoștințe pentru creșterea de mâine

Investițiile publice de înaltă calitate în educație și formare sunt esențiale pentru a stimula creșterea economică bazată pe un nivel ridicat de cunoștințe, durabilă și favorabilă incluziunii. Rezultatele slabe în domeniul educației au un impact major asupra ratelor de ocupare a forței de muncă, asupra ratelor sărăciei și asupra competitivității în viitor. Efectele perturbatoare ale inovării asupra mediului profesional fac ca educația și formarea de calitate să fie și mai importante. În majoritatea statelor membre, acest lucru necesită mai multe investiții în sistemele de educație și formare și intensificarea reformelor din aceste domenii. Eficiența investițiilor și relevanța acestora pe piața forței de muncă ar putea fi îmbunătățite și mai mult.

Este esențial să se asigure accesul egal la o educație de calitate și să se obțină rezultate de înalt nivel în domeniul educației. În acest scop sunt necesare investiții adecvate. Este esențial să se elaboreze o abordare strategică globală, care trebuie adesea să înceapă prin asigurarea accesului la o educație și o îngrijire de calitate a copiilor preșcolari, ca un prim pas către succesul la școală și, mai târziu, în muncă. În plus, ar trebui să se acorde prioritate acțiunilor de consolidare a competențelor de bază, alături de consolidarea educației inițiale și a dezvoltării profesionale continue a cadrelor didactice și a formatorilor. Statele membre ar trebui, de asemenea, să consolideze sistemele de educație și formare profesională și să sporească atractivitatea acestora, ca primă alegere, prin creșterea flexibilității lor și prin alinierea lor la nevoile pieței forței de muncă, precum și prin punerea la dispoziție a unui număr mai mare de oportunități de învățare la locul de muncă și de ucenicie. Sunt necesare, de asemenea, eforturi pentru modernizarea învățământului superior.

Este esențial să se elaboreze o abordare strategică a dezvoltării competențelor pe tot parcursul vieții. Pentru a spori reziliența și adaptabilitatea la schimbare a cetățenilor, măsurile de politică ar trebui să sprijine implicarea activă a tuturor adulților în activități de recalificare sau de actualizare a competențelor. Deciziile privind cheltuielile ar trebui să se bazeze pe informații fiabile privind piața forței de muncă și competențele, care ar trebui să contribuie la anticiparea eventualelor nevoi de restructurare. Succesul strategiilor de dezvoltare a competențelor pe tot parcursul vieții depinde în mare măsură de serviciile de orientare și asistență în toate etapele învățării. Ar trebui întreprinse mai multe acțiuni pentru a oferi adulților cu un nivel scăzut de calificare acces la actualizarea competențelor (inclusiv a competențelor transversale și digitale), ajutându-i să obțină calificări relevante pe piața forței de muncă. În acest mod se vor sprijini, de asemenea, integrarea migranților și o mai bună utilizare a competențelor și calificărilor acestora.

Creșterea economică actuală ar trebui să se concretizeze prin concentrarea la începutul perioadei a investițiilor în modernizarea și decarbonizarea industriei, transporturilor și sistemelor energetice din Europa. Investițiile în infrastructurile din aceste domenii ar trebui să răspundă nevoilor în continuă evoluție ale viitorului și să faciliteze inserarea întreprinderilor din UE în lanțurile valorice internaționale de pe piața unică și din afara acesteia. Pentru îndeplinirea obiectivelor UE privind clima și energia pentru 2030 este necesar să se continue decuplarea creșterii economice de consumul de energie și resurse, în conformitate cu angajamentele asumate în cadrul Acordului de la Paris. Investițiile într-o economie circulară și cu emisii scăzute de dioxid de carbon, inclusiv prin inovare, reprezintă unul dintre elementele-cheie care permit Europei să rămână competitivă la nivel mondial și să sporească productivitatea fără a compromite nivelul de trai. Modernizarea infrastructurilor de transport, care include investițiile în mobilitatea inteligentă, durabilă și sigură, inclusiv

mobilitatea cu emisii zero, este în continuare problematică în mai multe state membre. Pentru ca locuințele să devină mai abordabile și pentru a limita consumul de energie sunt necesare investiții orientate în sectorul construcțiilor rezidențiale, asociate cu simplificarea reglementărilor naționale.

Este necesar să fie mai bine exploatate investițiile private care provin de pe piețe de capital funcționale și integrate. Pe măsură ce UE finalizează punerea în aplicare a planului său de acțiune privind edificarea unei uniuni a piețelor de capital⁸, ar trebui dezvoltată în continuare întreaga diversitate a piețelor de capital din Europa, de la platformele mondiale la rețelele integrate la nivel regional și inițiativele locale, în vederea finanțării întreprinderilor și a promovării decarbonizării și a tranziției către o economie mai durabilă.

Propunerile Comisiei pentru următorul cadru financiar multianual al UE sprijină pe deplin realizarea mai multor investiții de o calitate mai bună de către autoritățile naționale și sectorul privat. Astfel cum s-a menționat mai sus, Comisia intenționează să asigure legături mai eficace între semestrul european și finanțarea UE pentru perioada 2021-2027 (a se vedea caseta de mai jos). În plus, noul Program InvestEU⁹ va reuni în același cadru multitudinea de instrumente financiare ale UE disponibile pentru sprijinirea investițiilor. Finanțarea UE pentru proiecte de investiții strategice în Europa va deveni astfel mai simplă, eficientă și flexibilă. Prin consolidarea practicilor existente în contextul următorului cadru financiar multianual, programele UE vor fi utilizate într-un mod coerent pentru a maximiza valoarea adăugată a finanțării UE și pentru a sprijini reformele la nivel național în contextul semestrului european, obiectivul final fiind obținerea de rezultate în mod eficient în raport cu prioritățile politicilor UE.

⁸ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor. Plan de acțiune privind edificarea unei uniuni a piețelor de capital [COM(2015) 0468 final].

⁹ Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Programului InvestEU [COM(2018) 439 final]

**Caseta: o mai bună aliniere a semestrului european și a finanțărilor UE
din cadrul politicii de coeziune**

Abordarea provocărilor identificate în contextul semestrului european este esențială pentru a stimula investițiile și a spori eficiența acestora în materie de consolidare a coeziunii socioeconomice și teritoriale în întreaga UE. În același timp, în unele cazuri, sunt necesare investiții pentru a sprijini punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări. Există deja legături formale între finanțarea din cadrul politicii de coeziune a UE și coordonarea politicilor economice prin intermediul semestrului european. Crearea unor sinergii și a unei complementarități mai mari între acestea poate fi deosebit de avantajoasă pentru ambele procese.

În acest scop, semestrul european 2019 va pune un accent mai puternic pe evaluarea nevoilor de investiții pentru a orienta deciziile de programare pentru perioada 2021-2027. Analiza din rapoartele de țară pentru 2019 va examina nevoile în materie de investiții din fiecare țară, inclusiv – acolo unde este cazul – dimensiunile sectoriale și regionale. Pe baza acestei analize, într-o nouă anexă la raportul de țară vor fi identificate nevoile în materie de investiții care sunt relevante pentru Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european plus și Fondul de coeziune în perioada 2021-2027. În acest mod se va aduce o contribuție analitică solidă la dialogul privind programarea cu statele membre.

Pe baza rapoartelor de țară, Comisia intenționează, de asemenea, să identifice, în cadrul propunerilor sale de recomandări specifice fiecărei țări din 2019, domeniile prioritare pentru investițiile publice și private, în scopul de a facilita și mai mult punerea în aplicare a reformelor de stimulare a creșterii.

Axarea eforturilor de reformă pe creșterea productivității, incluziune și calitatea instituțională

Investițiile de înaltă calitate trebuie să fie însoțite de un set adecvat de reforme structurale. O abordare orientată spre viitor a creșterii impune necesitatea de a axa eforturile naționale de reformă pe trei domenii-cheie: creșterea productivității, incluziunea și calitatea instituțională.

O creștere sporită a productivității ar trebui să fie un obiectiv central al reformelor naționale. Adoptarea pe o scară mai largă și într-un ritm mai rapid a tehnologiilor care permit creșterea productivității necesită măsuri specifice de promovare a investițiilor relevante (de exemplu, stimulente fiscale), dezvoltarea competențelor și crearea unor legături mai strânse între sistemele de educație și formare și întreprinderi. Tehnologiile digitale avansate, cum ar fi calculul de înaltă performanță, securitatea cibernetică și inteligența artificială, sunt în prezent suficient de mature pentru a fi utilizate și dezvoltate. Acest lucru are potențialul de a crea noi surse de venituri și noi locuri de muncă cu condiția ca întreprinderile să beneficieze de stimulentele adecvate.

Statele membre ar trebui să își asume responsabilitatea individuală și colectivă în cadrul pieței unice pentru a descătușa potențialul neexploatat al acesteia. Împreună cu inovarea și cu difuzarea tehnologiei, piețele funcționale de produse și servicii reprezintă un factor esențial de creștere a productivității, deoarece permit o alocare mai eficientă a resurselor. Dacă unele state membre dispun de un mediu de afaceri favorabil, altele au nevoie de reforme mai profunde pentru a facilita intrarea și ieșirea de pe piețele de produse și servicii. Sunt necesare reforme în special în domeniul energiei, al telecomunicațiilor, al transporturilor, al

serviciilor pentru întreprinderi și al piețelor cu amănuntul. Persistă comportamente protejate prin care se urmărește obținerea de beneficii („rent-seeking”) care întârzie introducerea inovațiilor și a noilor modele de afaceri, inclusiv a economiei colaborative și a economiei circulare. În multe cazuri, cadrele de insolvență nu sunt suficient de eficace pentru a debloca resurse pentru noile întreprinderi.

Sunt necesare reforme suplimentare pentru a se asigura un echilibru adecvat între flexibilitate și securitate pe piața forței de muncă. Legislația muncii și sistemele sociale ar trebui să ofere securitate pentru toate categoriile de lucrători, să faciliteze tranzițiile între locurile de muncă și formele de încadrare în muncă, să favorizeze mobilitatea și flexibilitatea, abordând totodată mai bine problemele legate de segmentarea pieței forței de muncă și sărăcia persoanelor încadrate în muncă. În acest sens sunt esențiale politici active mai eficiente în domeniul pieței forței de muncă și în cel al serviciilor publice de ocupare a forței de muncă. În unele state membre, stimulentele fiscale și cele de la nivelul politicilor care vizează sporirea participării femeilor la piața forței de muncă ar putea oferi, de asemenea, posibilități considerabile de creștere a productivității.

În centrul eforturilor de reformă ar trebui să se afle, de asemenea, incluziunea, ceea ce ar garanta că toți cetățenii se bucură de beneficiile obținute prin creșterea productivității. În acest scop trebuie să se pună un accent mai puternic pe calitatea activităților de educație, de formare și de învățare în rândul adulților , în special pentru lucrătorii cu un nivel scăzut de calificare (a se vedea caseta dedicată), precum și pe o concepere adecvată și novatoare a sistemelor fiscale și de prestații sociale și pe accesul continuu sau îmbunătățit la servicii calitative de asistență medicală, de îngrijire a copiilor și de îngrijire pe termen lung.

Majorările salariale, care sunt datorate creșterii productivității, pot reduce inegalitățile și pot sprijini convergența în sens ascendent a nivelului de trai. În medie, în 2017, evoluția salariilor reale a rămas, în continuare, în urma productivității, înscriindu-se într-o tendință pe termen mai lung. Într-un context în care se recurge mai puțin la negocierea de convenții colective de muncă, politicile care consolidează capacitatea instituțională a partenerilor sociali ar putea fi benefice în țările în care dialogul social este slab sau a fost afectat de criză.

Pentru combaterea sărăciei și a inegalităților sunt necesare, de asemenea, sisteme fiscale și de prestații sociale favorabile incluziunii și eficiente. Reformele naționale ale sistemelor fiscale și de prestații sociale ar trebui să se concentreze pe gradul de adecvare al prestațiilor și al acoperirii, precum și pe optimizarea stimulentele pentru participarea pe piața forței de muncă. Într-o serie de state membre, combaterea fraudei fiscale, a evaziunii fiscale și a evitării obligațiilor fiscale este în continuare esențială pentru a asigura o repartizare echitabilă a sarcinii între contribuabili și pentru a garanta veniturile fiscale necesare pentru investiții în servicii publice de înaltă calitate. La nivelul UE, numai evaziunea fiscală a întreprinderilor este estimată la 50-70 de miliarde EUR pe an.

Statele membre ar trebui să promoveze într-o mai mare măsură politici de activare și de incluziune socială și accesul universal la servicii de îngrijire de calitate și la prețuri accesibile. Sunt deosebit de necesare măsuri de politică menite să stimuleze participarea la

sistemele de securitate socială a lucrătorilor cu contracte atipice și a persoanelor care desfășoară activități independente. Un acces mai larg la servicii de îngrijire de înaltă calitate (de exemplu, îngrijirea copiilor sau îngrijirea pe termen lung) le-ar asigura femeilor mai multe oportunități de a găsi sau a păstra un loc de muncă și ar reduce riscul de sărăcie și de excluziune socială în rândul copiilor și al categoriilor vulnerabile ale populației. Politici mai eficiente de integrare a migranților pe piața forței de muncă ar contribui la o integrare socială mai amplă a acestora. Pentru a asigura sustenabilitatea finanțelor publice și pentru a menține accesul universal la asistență medicală de calitate, statele membre trebuie să îmbunătățească raportul cost-eficacitate prin investiții în inovare, printr-o mai bună integrare a serviciilor de asistență medicală la nivelul asistenței medicale primare, al asistenței medicale ambulatorii specializate și al serviciilor medicale spitalicești și prin întărirea legăturilor cu asistența socială, pentru a răspunde nevoilor unei populații în curs de îmbătrânire. În sprijinul acestor eforturi, este justificat, de asemenea, să se pună un accent mai puternic pe prevenire.

Instituțiile publice performante contribuie la atingerea unui nivel mai ridicat de creștere și sunt o condiție prealabilă pentru realizarea cu succes a altor reforme. Analizele empirice arată că o calitate instituțională mai bună este asociată, în general, cu o productivitate mai ridicată. Este vorba, printre altele, de elemente legate de eficacitatea administrației publice, de gradul de digitalizare al serviciilor publice, de calitatea și stabilitatea cadrului de reglementare, de combaterea corupției și de respectarea statului de drept. Toate aceste aspecte pot avea un impact asupra deciziilor investiționale și ar putea fi îmbunătățite prin partajarea și punerea în aplicare a celor mai bune practici ale UE la o scară mai largă. De asemenea, statele membre ar trebui să se concentreze într-un mod mai sistematic asupra calității guvernantei și să ia măsuri active de eliminare a deficiențelor.

Statul de drept, existența unor sisteme de justiție eficace și a unor cadre anticorupție solide sunt esențiale pentru atragerea întreprinderilor și pentru crearea condițiilor propice creșterii economice. Acest aspect se referă în special la independența și eficiența sistemelor judiciare, precum și la o abordare cuprinzătoare a combaterii corupției, care combină prevenirea, urmărirea penală eficace și sancțiunile. Acestea trebuie să fie însoțite de un climat de transparență și integritate în sectorul public, de o protecție juridică efectivă a avertizorilor de integritate, de prezența unei mass-medii independente și de o implicare mai puternică a societății civile. În unele state membre, asigurarea mai strictă a respectării legii trebuie să fie completată de politici de prevenire solide și de stimulente pentru utilizarea sistemelor de plăți electronice sau a soluțiilor digitale în vederea combaterii economiei subterane.

În prezent, creșterea economică, în continuare favorabilă, oferă condiții optime pentru punerea în aplicare cu succes a reformelor, însă, în unele țări, eforturile de reformă pierd din dinamism. Pentru a sprijini și a stimula continuarea punerii în practică a eforturilor de reformă la nivel național, Comisia a propus instituirea Programului de sprijin pentru reforme¹⁰. Acest nou instrument bugetar al UE pentru perioada 2021-2027 este menit să ofere stimulente financiare pentru reforme și o asistență tehnică sporită, bazându-se pe succesul

¹⁰ Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Programului de sprijin pentru reforme [COM(2018) 391 final]

actualului Program de sprijin pentru reforme structurale și pe cererea ridicată de care acesta a beneficiat.

Asigurarea stabilității macroeconomice și a solidității finanțelor publice

Dezechilibrele macroeconomice din UE au scăzut, dar persistă o serie de vulnerabilități.

O reevaluare globală a riscurilor pe piețele financiare internaționale ar putea determina investitorii să reevalueze riscurile generate de problemele nesoluționate, cum ar fi nivelurile ridicate de îndatorare, deficiențele care persistă în sectoarele bancare și marja de manevră limitată a politicii fiscal-bugetare din unele state membre. Prin urmare, o corecție suplimentară a dezechilibrelor mari legate de stocuri necesită reduceri suplimentare ale nivelului ridicat al datoriei private și publice și consolidarea suplimentară a sectorului financiar. Acest lucru va contribui la crearea marjei de manevră fiscal-bugetare necesare pentru a asigura sustenabilitatea pe termen lung, a consolida capacitatea de a face față crizelor viitoare și a elibera fonduri pentru investițiile viitoare.

Acțiunile credibile menite să permită atingerea obiectivelor fiscal-bugetare convenite, în conformitate cu normele europene comune, sunt în continuare de o importanță fundamentală. În numeroase țări, nivelul de îndatorare rămâne ridicat, ceea ce reduce marja de absorbție a șocurilor negative asupra veniturilor. Având în vedere faptul că economia continuă să crească, a sosit momentul să se consolideze rezervele bugetare necesare pentru a face față viitoarei încetiniri a creșterii economice și pentru a atenua efectele potențiale asupra ocupării forței de muncă și impactul social potențial. O serie de state membre și-au redus datoria publică și și-au atins sau depășit obiectivul fiscal-bugetar pe termen mediu, creând o marjă pentru sporirea investițiilor publice cu scopul de a sprijini creșterea potențială. Cu toate acestea, mai multe alte state membre continuă să mențină niveluri ridicate ale datoriei publice, ceea ce le restrânge capacitatea de a investi pentru viitor. Aceste țări au înregistrat, de asemenea, mai puține progrese în ceea ce privește reducerea datoriei publice în ultimii ani. Ele ar trebui să utilizeze actuala expansiune economică pentru a constitui rezerve, să își consolideze în continuare finanțele publice, în special din punct de vedere structural și să acorde prioritate cheltuielilor aferente elementelor care favorizează reziliența și potențialul de creștere. Pactul de stabilitate și de creștere prevede norme clare pentru a asigura politici fiscal-bugetare responsabile.

Îmbunătățirea calității și a structurii finanțelor publice este importantă pentru asigurarea stabilității macroeconomice și constituie un element esențial al politicii fiscal-bugetare a statelor membre. În ceea ce privește veniturile, ar trebui instituite sisteme de impozitare eficiente, care să furnizeze stimulente pentru investiții și creștere. Sunt necesare, de asemenea, eforturi în ceea ce privește cheltuielile, care trebuie să constea în reexaminarea cheltuielilor și acordarea de prioritate cheltuielilor care favorizează creșterea pe termen lung și echitatea.

Asigurarea sustenabilității pe termen lung a finanțelor este, de asemenea, esențială.

Astăzi oamenii trăiesc mai mult și în condiții de sănătate mai bune decât în trecut, dar schimbările demografice exercită, de asemenea, o presiune din ce în ce mai mare asupra sistemelor de protecție socială. Reformele pensiilor care au drept scop adaptarea echilibrului

dintre viața profesională și pensionare și sprijinirea economiilor complementare pentru pensie sunt în continuare de o importanță fundamentală. În numeroase cazuri, punerea în aplicare a acestor reforme este dificilă din punct de vedere politic, dar anularea lor ar trebui evitată, deoarece ar putea pune în pericol sustenabilitatea finanțelor publice și ar putea reduce potențialul de creștere și echitatea între generații. De asemenea, în mai multe state membre, îmbunătățirea guvernantei în domeniul achizițiilor publice ar putea contribui în mod semnificativ la creșterea eficienței cheltuielilor publice.

Reziliența sectorului financiar s-a îmbunătățit, dar este necesar să se continue eforturile de reducere a creditelor neperformante și de consolidare a cadrelor de supraveghere.

Unele state membre au avansat considerabil în direcția reducerii stocului de credite neperformante, în timp ce altele trebuie să depună mai multe eforturi, inclusiv în materie de insolvență. Adoptarea măsurilor prezentate de Comisie în martie 2018¹¹, în conformitate cu Planul de acțiune pentru abordarea creditelor neperformante în Europa¹², va sprijini aceste evoluții. Este necesar să se valorifice în continuare oportunitățile oferite de evoluțiile tehnologice și de o piață pe deplin integrată în cadrul unei uniuni bancare finalizate. Cadrele macroprudențiale trebuie adaptate pentru a contracara riscurile de supraîncălzire și pentru a preveni apariția unor noi dezechilibre. Cadrele naționale de supraveghere și coordonarea acestora ar trebui îmbunătățite în continuare pentru a asigura punerea în aplicare pe deplin a normelor UE de combatere a spălării banilor și prevenirea și gestionarea adecvate ale riscurilor de către bănci.

CONCLUZII ȘI URMĂTOARELE ETAPE

UE și statele membre ale acesteia trebuie să ia măsuri politice ferme și concertate pentru a-și respecta promisiunea făcută cu privire la o creștere durabilă și favorabilă incluziunii în viitor, cu atât mai mult cu cât cresc incertitudinile la nivel mondial. Europa trebuie să își sporească potențialul de creștere și reziliența economică și socială, întărindu-și astfel capacitatea de a rezista la șocuri și de a transforma provocările pe termen lung în oportunități.

Statele membre ar trebui să țină seama de prioritățile identificate de Comisie în prezenta analiză anuală a creșterii la elaborarea politicilor și a strategiilor lor naționale, în special la definirea propriilor programe naționale de reformă. Acțiunile în acest sens ar trebui să fie însoțite de accelerarea punerii în aplicare a programelor lor de reformă și a principalelor reforme evidențiate în recomandările specifice fiecărei țări. Statele membre ar trebui să utilizeze pe deplin instrumentele de politică și de finanțare de care dispun la nivelul UE pentru a încuraja investițiile care stimulează creșterea. Va fi deosebit de important să se asigure sinergii și mai mari între prioritățile stabilite în cadrul coordonării politicilor economice și sociale la nivelul UE, pe de o parte, și finanțarea de la bugetul UE, pe de altă parte, în conformitate cu propunerile Comisiei privind următorul cadru financiar multianual.

¹¹ Pachetul include o propunere de directivă privind administratorii de credite, cumpărătorii de credite și recuperarea garanțiilor reale, o propunere de regulament de modificare a Regulamentului privind cerințele de capital și un proiect cu privire la constituirea societăților naționale de administrare a investițiilor.

¹² Consiliul Uniunii Europene, concluziile Consiliului privind Planul de acțiune pentru abordarea creditelor neperformante în Europa, 11 iulie 2017.

Comisia va continua dialogul stabilit cu statele membre în cadrul semestrului european.

Scopul urmărit este de a ajunge la o înțelegere comună a celor mai presante provocări în viitoarele rapoarte de țară și de a identifica domeniile de acțiune prioritare în următoarea rundă de recomandări specifice fiecărei țări. Instituirea de consilii naționale pentru productivitate ar putea aduce beneficii dezbaterilor naționale cu privire la modalitățile de stimulare a productivității, prin furnizarea unei analize de înaltă calitate și independente și prin consolidarea asumării la nivel național a reformelor¹³. Statele membre ar trebui să se asigure că partenerii sociali și parlamentele naționale sunt implicate pe deplin în procesul de reformă. Implicarea lor, alături de consolidarea relațiilor cu societatea civilă, este fundamentală pentru îmbunătățirea asumării responsabilității și a legitimității reformelor și pentru obținerea unor rezultate socioeconomice mai bune.

¹³ În prezent, treisprezece state membre au numit un consiliu național pentru productivitate: Cipru, Finlanda, Franța, Grecia, Irlanda, Lituania, Luxemburg, Țările de Jos, Portugalia și Slovenia. Trei state membre care nu fac parte din zona euro au numit un consiliu național pentru productivitate: Danemarca, Ungaria și România.